

D. F. G.
DISSERTATIO ACADEMICA,
DE
SYMPATHIA
ANIMORUM HUMANORUM.

Cujus
PARTEM PRIOREM,
CONSENSU AMPL. FACULT. PHILOS. ABOËNS.
PRÆSIDE
M. HENRICO GABR.
PORTHAN,

Eloquentiæ PROFESSORE Reg. & Ord.

PRO GRADU

Publicæ disquisitioni submittit

Stipendiarius Regius

ISAACUS HOECKERT,

Borea-Finlandus.

IN AUDITORIO MAJORI Die 3. Junii,
An, MDCCLXXVIII.

H. A. M. C.

A B O Æ,

Impressit JOH. C. FRENCKELL, R. Acad. Typogr.

8.

VIRO
MAXIME REVERENDO ATQUE CELEBERRIMO

D: NO ANDREÆ
PLANMAN,

Physices ad Reg. Acad. Aboëns. PROFESSORI
Gravissimo,
Ecclesiæ quæ DEO in Pemas colligitur PASTORI
Vigilantissimo,
Reg. Acad. Scientiarum Holmienfis MEMBRO
Dignissimo,

PATRONO MAXIMO,

In signum quaecunque pietatis animique venera-
bundi, ob plurima in se & paternam domum col-
lata beneficia, præbitaque favoris documenta haud
vulgaria, Dissertationem hanc, cum ardentissimo per-
petuæ felicitatis voto, consecrat,

MAXIME REVERENDI ATQUE CELEBERRIMI
NOMINIS SUI

Clientis humillimus
ISAACUS HOECKERT.

§. I.

Sympathiae vocem in Physicis quondam nimis frequentatam, uti recentiores merito, cum reliquis sic dictis *qualitatibus occultis*, in exilium inde relegarunt, ita commodam admodum reperierunt alii Philosophi, quam in doctrinam de animo humano ejusque affectionibus, reciperent. Nempe ita sunt mortalium ingenia comparata, ut percepti sensus & affectus aliorum, quibuscum conversantur & vitam agunt, eosdem in iis excitent & quasi vi quadam contagionis generent sensus ac motus. Vultus aliorum lætus exhilarat nos, & occulta quasi vi ad gaudium incitat, facies tristis exstingvit animi læticiam, & cogitationes ingratas excitat.

*Ut ridentibus arrident, ita flentibus adflent
Humani vultus. Si vis me flere, dolendum est
Primum ipsi tibi; tunc tua me infortunia lædent.*

HORATIUS *Art. Poët.* v. 101 seqq. Aliorum spes nostros animos erigit, terrores concutiunt, & dolores angunt; advescimus iis amandis quos impense alii amant, iisque averfandis quorum illi odio flagrant. Hujus Sympathiae animorum nostrorum maxima vis est in vitam nostram; hæc fons salutanda multarum virtutum & vitiorum; inde rationes plurimorum derivare feliciter licet consiliorum humanorum & vitæ phænomenorum, quæ mira primo intuitu, & sæpe inexplicabilia plane videntur. Quum itaque mereatur sine dubio tam nobile

argumentum diligentius considerari & explicari curatius, speciminis Academici hanc materiam elegimus, in qua tenues experiremur ingenii vires; & quamvis ingenue fateamur, pro dignitate illam a nobis tractari non potuisse, mitiorem tamen a te B. L. juveniliū conatuum expectamus cenfuram.

§. II.

Animorum quam indicavimus Sympathiam, multi inter Anglos præcipue philosophi, peculiari cuidam quasi sensui adscribunt, a natura nobis concesso; ideas innatas, a populari suo LOCKIO explosas, ita in scenam quodammodo reducentes (a). Sed necessarium non est, ut ad occultam hujusmodi quandam animæ qualitatem confugiamus. Explicatur res, & ratio ejus deprehenditur facile, naturam & conditionem humanam attente considerantibus. Quam præclare exposuit acutissimus LOCKIUS (b), & post eum alii (c), doctrina de idearum nostrarum associatione, s. Lege imaginationis, explicationem hujus quoque phænomeni subministrat optimam. Notum scilicet est, eam esse animi nostri indolem, ut idearum perceptionumque olim junctarum una menti obveniente, sponte recurrat mox etiam altera; ita animadversum vulnus, cruor, vultus mœrens, lacrimæ, perceptionem quoque tristitiæ, toties cum istis ideis olim junctæ, reducit. Idem de latis valet repræsentationibus. Habitus quem Philosophi vocant, ex frequenti repetitione ortus, vim huic Imaginationis ludo, celeritatemque ingentem, tandem tribuit. Nec bruta hujus affectionis exper-

(a) Cfr. ex. gr. Illustr. HOME *Elements of Criticism* Vol. II. Ch. XV, & passim.

(b) *De intellectu Humano* L. II. Cap. XXXIII.

(c) Cfr. imprimis SEARCHE *Light of Nature* Vol. I. part. II. ch. 9. & 10.

expertia plane esse, experientia luculenter evincit (*d*). Ortum vero hujus Sympathiæ, diligentius persequentes, haud difficulter invenimus. Non videlicet diu in hoc mundo commoramur, antequam animadvertamus voluptates & dolores nostros plurimum ab illorum pendere actionibus, qui circa nos versantur; deinde cito percipimus, actiones eorum, animi sequi dispositiones; postea has discimus dispositiones certis suis signis discernere, e vultu & gestibus petitis. Hoc est, quod liberorum attentionem perpetuo in eorum vertit motus atque vultum gestusque, quorum in potestate sunt. Accedit nova ratio, quod imaginatione sua admodum exiguo pen-
nu idearum instructa, aliorum ideas avidè captent, ut habeat quibus se mens sua occupet. Ad maturiorem paullo ætatem proVecti, neque negotia aliqua perficere, neque argumenta persequi, neque conversationis jucunditate frui possumus, nisi alii aliorum mutuo adoptemus sensus & ideas. Cum ad usum tandem rationis pervenimus, aliorum judicia valent sæpe apud nos ut justa & naturalis evidentia, inducentia nos ad similiter judicandum: quod cum frequenter experti sumus feliciter successisse, naturali ingenii humani more, judicia repetita sapius, de præstantia adminiculorum ad scopum aliquem attingendum adhibitorum, transferunt tandem satisfactionem mentis ad ipsa adminicula, quæ toties idonea deprehensa sunt; unde consulto rationem agendi & mores doctorem nostrorum, aut aliorum hominum imitamur, quos nobis peritiores atque in argumento aliquo versatiores existimamus. Ita multum Sympathiæ nostræ, hujus rei ipsi non conscii acquirimus, & magis adhuc studio illam atque de industria augemus:

A 3

donec

(*d*) Ita canes conjunctim latrant & ululant, sues ad opem suis periclitantibus ferendam festinant, &c.

donec consuetudo, utraque via, series genuerit idearum, quas imaginatio habitum contrahit citra voluntatis imperium & quasi mechanice persequendi. Hoc apparet evidentissime in motu commiserationis: non enim impedire valemus, quominus Sympathia tangamur alterius calamitatis, quamvis illud molestum nobis esse sentiamus, nec ulli alteri esse solatio, intelligamus (e).

§. III.

Luculenter satis ex his rationem Sympathia, quam alienarum affectionum, etiam quarum causas ignoramus, spectaculum in nobis excitare soleat, perspicui posse eximamus. Sed non ipsa modo sensatione percepti aliorum affectus, eodem nos agitant motu; verum descriptiones etiam casuum, qui hominibus contigerunt longo intervallo a nobis sejunctis, eandem in mentes nostras vim, eodem modo exercent. Movent nos facta in Historiis memorata, fatisque afficimur hominum, qui mille annis ante nos vixerunt: alios amamus, alios odimus, alios admiramur, alios contemnimus, non secus ac si in vivis adhuc essent; letamur, contristamur legentes, quasi coram fortunæ vicissitudines spectaremus. Quin commenticiis quoque narrationibus & variis scenarum spectaculis, eadem hac Sympathia vi adficimur, gaudiaque & dolores fictarum, in fabulis aut milessiis aut dramaticis propositarum, personarum participamus (a). Sed perinde hujusmodi movemur rebus, atque ab Historico vel Poëta scite expontur. Cum adeo ille accurate & vivide res repræsentat, ut menti nostræ quasi actu præsentis appareant, nec peccatis contra probabilitatem manifestis illusionem hanc animi dissipat, idealis & fictæ hujus rerum præsentia non multo

(e) *SEARCHE Light of Nature* Vol. I. Part. II. Ch. 19. §. 2.

(a) *SEARCHE* l. c. §. 3. *HOME* l. c. V. I. C. II. p. 1. Sect. I. p. 51. sq. (Edit. II; dæ, Edinb. 1763, 8:0).

multo minor est vis, quam veræ. Nullam contra Sympathiam gignunt facta, characteres & eventus langvide & improbabiliter descripti. Unde dexteritas & ars narrantis, ut ad fidem dictis suis conciliandam confert permultum, ita inprimis ad Sympathicos in animis legentium, audientium, fabulamve spectantium, motus excitandos, utramque faciunt paginam (b) Historiæ igitur usus Ethicus, præstantissimus sane ac nobilissimus, ab Eloquentiæ qua pollet scriptor facultate, plurimum pendet. Adeo, ut vel sola hæc consideratio, quanti sit momenti in Historico stilus egregius, abunde doceat.

§. IV.

Nec intra affectiones solum similes excitandas hæc vis sympathiæ subsistit, verum ad opiniones quoque & mores, virtutes vitiaque in nobis gignenda, ex eadem ratione, valet plurimum (a). Videlicet, ut affectus participamus aliorum, ita opiniones sensusque imbibimus, ac cogitandi rationem, consilia, moresque solemus illorum sensim adoptare, quibuscum conversamur assidue. Non aliunde verius derivatur morum illa quæ sæpe observatur notabilior similitudo in hominibus ad unam familiam, urbem, gentem pertinentibus. Ex eodem etiam hoc fonte fluit exemplorum major quam præceptorum omnium in vitam humanam vis & efficacia; hinc est, quod sumantur vulgo a conversantibus mores, quodque malorum consortia etiam optima sæpe ingenia corrumpant. Diligentissimam igitur in Educationis negotio disciplinæque, sympathiæ hujus vis, observationem mereatur; ut naturæ conformi, adeoque felici consilio suscipiatur & regatur. Porro, tanta vi sympathiæ, animi ur-
gentur

(b) Egregie hanc rem Illustrat HOME l. c. Sect. VI. tota.

(a) Cfr. HOME l. c. Sect. III. tota.

gentur humani, ut non raro ipsæ etiam sensationes nostræ ei obtemperare cogantur; gustui probando advescimus cibi quem avidè socios appetere videmus, & nauseam concipimus obsonii cujus odorem tetrum declarant alii. Quam multi homines musicæ gustum nonnisi ex eorum applausu acquisiverunt, quos artis esse magistros & judices noverunt peritos! Nonne quotidie experimur, mitras, fasciolas, &c. summo nuper in pretio habitas, pulcherrimasque visas, paullo post, usu mutato, non modo vilescere, sed etiam ridiculas & absurdas mulierculis nostris & adolescentibus delicatis videri? Judicia de pulcro & deformi, in vultibus hominum, in cultu, ædificiis, artibus, & gustus ille exquisitus, qui sensu quasi quodam de his rebus judicat, vehementer sympathiæ vi turbantur; alteri elegans genti, quod alteri rusticum & turpe apparere solet (*b*). Ignotum tandem esse potest nemini, quam simus proni ad gestus etiam, corporis habitum, sonos, imo vitiosas quoque & deformes eorum imitandas consuetudines, ob oculos nobis semper positas, quibuscum vivimus; communissimæque est observationis, cachinnos & oscitationem ad omnes fere qui una adsunt, quasi contagione quadam, propagari (*c*).

§. V.

Quamvis autem sic quadantenus ideas participemus quorumvis hominum, tamen nequaquam æquali sympathiæ vi singuli nostros afficiunt animos; maxime enim valent, quos impensius æstimamus, quosque singulari affectu colimus & suspicimus, aut quibuscum conversamur frequentius: illorum enim judicia, adjuta opinione auctoritatis, majorem vim in nos exercent, horum autem, quod vi deest, frequenti repetitione compensatur.

Inde

(*b*) SEARCHÉ I. c. Ch. XXII. §. 4-10.

(*c*) SEARCHÉ I. c. Ch. XIX. §. 3.

nde insignis illa vis morum superioris & doctoris in mores inferiorum & discipulorum; inde contagio acris, qua sodalium inprimis mores, quorum utuntur societate quotidiana, inficere homines solent. Affectuum autem vis, quo vehementiori fervent æstu, eo est ad alios incendendos potentior. Itaque hominum societates, & ad vitiorum & ad virtutum imitationem fortius excitant, qui commotiori sunt animo, quam qui tranquillo & leni. Hinc etiam enthufiasmi & fanaticismi vehementissima contagio. Quæ omnia explicantur facile ex fundamentis supra positis. Qui simili gaudent ingenio, similibus moribus, facilius etiam Sympathiæ vim invicem sentiunt: propendent enim jam ad eadem studia, easdem ideas lubenter contemplantur, iisdem rebus occupantur frequentius, iisdem maxime tanguntur curis; quamobrem inter hos imprimis sympathiam quandam obtinere vulgo dicimus, scilicet constantiorem & frequentiore; quæ etiam facilius eos amicitia conjungit, e conversatione mutua delectationem insigniorem capientes: unde nec infrequens, ut primus hujus modi hominum congressus, in vultu ipso prodente se ingeniorum quasi cognatione, amicitia inter eos sanciat foedus (a).

§. VI.

Usum hujus doctrinæ diligentius cognita & considerata multiplicem in vita humana esse, ex dictis non difficulter intelligitur. Præterea hinc discimus impressionum Sympathicarum nimiam vim retundendam & moderandam esse, ca-

B

ven-

(a) Unde CICERO nihil esse, docet, quod ad se rem ullam tam illiciat & tam attrahat, quam ad amicitiam similitudo, concedique vult, verum esse, ut bonos boni diligant, adfiscantque sibi quasi propinquitate conjunctos atque natura. De Amicit, C. XIV.

vendumque nobis, ne propensi evadamus nimis ad quævis consilia, quosvis mores aliorum imitandos, sine observato modo & certis a ratione ponendis limitibus; quod alienum est a constantia viri sapientis sæpe hujusmodi levitas ridiculos nos reddit, cum plumæ instar a vento quovis hac atque illuc jactamur, omnium affectibus perturbamur, omnium sodalium mores induimus; sæpe in gravissima nos præcipitat pericula, cum ad vitia quævis, consilia perniciofa quævis, turbine exemplorum alienorum turpiter abripimur, & vitæ cursum propositum probatumque non persequentes, temere, navis instar gubernaculo carentis, erramus. Deinde, ut media via solet esse tutissima, ita etiam, ne huic vi nimis tamen repugnare instituamus, cavendum. Maxima enim, hæc animorum Sympathia cum intra justos continetur cancellos, vitæ humanæ, adfert bona; virtutis viam faciliorem reddit & gratiorem, præstat nos magis inter nos sociabiles & beneficos, amorem & favorem aliorum nobis parit, conversationem hominum efficit jucundiores, multarum elegantium & exquisitarum est mater voluptatum (a), & in multis acquirendis dotibus & facultatibus egregie nos adjuvat. Qui Sympathiæ hujus vim penitus suppressere allaborant, duri fiunt & asperi, in conversatione cum aliis difficiles, morosi & odiosi; quis enim hominem ferre poterit in aliena calamitate lætum, tristem in fortuna aliorum secunda, qui severum gerit vultum aliis ridentibus ac jocantibus, & qui jocis serium aliorum interrumpit sermonem? Horum hominum hæc ratio vocari sane potest antipathia, ut sympathiæ opposita; & aut oritur ex ingenio malo pravoque, aut il-
luc

(a) Quod egregie ostendit Illustr. HOME l. c. V. l. C. II. Part I. Sect. III. tot. & Sect. VI. p. 131 sq. VII. C. XV. p. 144 sq. 147 sq.

luc vergit. Qui contra omnes illam homines affectant, misanthropi merito dicti, pauciores tamen sunt; vulgo in illos tantum adhibetur, a quibus est quis, alia causa, animo alienior. Minus autem damnanda est, contra homines concepta de quorum moribus & opinionibus causas habemus graves, sinistre judicandi, & a quorum itaque errorum & malarum artium contagione, si conversari cum illis necesse nobis fuerit, diligentius est cavendum. Pari quoque cura providendum, ne Sympathiæ nimis indulgentes, gustum contrahamus malum in litteris & artibus, ac ne stili sordes & pronuntiationis nobis adcrecant vitia. Vehementioris seductionis periculo diligentiorum etiam opponamus animi custodiam. Ante omnia vero caveamus nobis ob enthusiastarum & fanaticorum contagio, severitate & pœnis adeo non opprimendo, ut vires potius inde sumat majores: ut igitur in pestis metu, ita hic animi præparandi sunt, cognitionis in iis luce clariore accendenda, & malum ipsum a finibus civitatis, quantum fieri possit, excubiis & præsidiis circumpositis, arcendum ac prohibendum (b). Quantum de cætero certa animi dispositio, & consensus status ejus cum aliorum ingenio, vel ad Sympathiam vel antipathiam gignendam conferat, vel vulgaris docet experientia, qua scimus nos lætitiæ elatos non posse vultum pati aliorum mœstum, tristes autem, vehementer jocos aspernari. Non potest tum mens eam persequi idearum se-

B 2

riem,

(b) Ut alia taceam exempla, vel zelus ille contra magos magasque & persuasio de horum moliminibus, superiore seculo Europam pestis instar pervagata, quæ patriam etiam nostram invalit, docere potest, quàm sint hujusmodi morborum, contagia metuenda. Religiosi fanaticismi vim funestissimam, nulla fere civitas non fuit experta.

riem, quam perpetuo ei Sympathiæ vis obtrudere niti-
tur; adeoque ex hac quasi pugna, aucto tædio afficitur.

§. VII.

Multa ex hoc fonte humanæ vitæ derivantur phæ-
nomena, & explicantur veritates, quæ aut aliis tribui so-
lent caussis, aut quarum minus vulgo sufficiens traditur
ratio. Totam quidem nos *συντροφία* s. singularem parentum
in liberos amorem, hinc non arcessimus; sed crescere
eum haud parum, ex observato universali aliorum pa-
rentum, quibuscum vivimus, in suos liberos affectu, &
congratulationibus, quæ his natis, undique parentibus of-
feruntur, dubitari nequit. Spurius contra eodem quo le-
gitimos liberos affectu, a patribus utique, haud foveri
experientia docet (a). Amorem etiam quo cives patri-
amque complectimur, Sympathiæ huic multum debere,
certum videtur. Quamvis enim non parum inde auge-
tur, quod cum his nobis fata communia plerumque sint,
ac bona malaque participanda, tamen solam causam
non esse, vel eorum demonstrant exempla, qui in exte-
ris jam versantes regionibus ibique fortuna utentes faven-
te, tamen patrios desiderant lares, ad eosque cupide re-
volant. Ars illa præstantissima vitæque nostræ & com-
moda & solatia præbens maxima, amicos parandi con-
servandique, multum etiam lucis ex hac doctrina mutua-
tur; quæ indicat, eligendos primum, esse, cum quorum
ingeniis noster animus sponte consentiat, deinde colen-
dos haud fucato studio placendi, in nonnullis amicis
ad nostros leniter pertrahendo mores, in aliis ad illius
nos paullatim applicando, ut enascatur ex intima famili-
aritate longius continuata, communio utilitatum, & stu-
diorum

(a) SEARCHE l. c. Ch. XXI. §. XI.

diorum ea congruentia, quæ in series eosdem idearum, actionum & oblectationum, utrumque pertrahat, quo fit, ut perpetuo adsit alter alteri in communibus promovendis consiliis ac propositis, & communibus voluptatibus intendendis, donec mutua societas & convictio utrique fere necessaria evadat. Cujusmodi amicitia, nisi ad amorem etiam conjugum accedat, tantum abest ut eorum conjunctio felicitatis veræ ferat fructus, ut potius aut vitam reddat utriusque inspidam & tædiosam, aut perpetuis vexationibus, offensionibus atque ægritudinibus acerbam (b).

§. VIII.

Hinc porro causa hauritur non inepta, cur certæ inprimis scientiæ artesque, certis temporibus in certis civitatibus, & adeo Academiis, singulari studio, & admirabili quodam ardore tractatæ & intra breve temporis spatium ad summum culmen evectæ sint, ut olim Athenis Eloquentia DEMOSTHENIS, Poësis Dramatica SOPHOCLES ævo, Romæ Eloquentia CICERONIS, Poësis VIRGILII ætate, &c. cur alio rursus tempore eadem formo quasi sopitæ neglectæque aliis locum cesserint? Cur, quod mirari abunde posse judicavit neminem VELLEJUS PATERCULUS (a), *eminentissima cujusque professionis in-*

B 3
genia,

(b) Cfr. SEARCHE l. c.

(a) Hist. Romanæ Lib. I. C. XVI. SEARCHE l. c. Ch. XXII. §. 3. "If example had not at least as great a share as nature in the formation of genius, why should we see different ages and countries produce their several sorts of it, peculiar to themselves? And why should men ingenious in any particular way, generally arise together in clusters? For we cannot suppose the time when, or place

genia, in eandem formam & in idem arctati temporis congruens spatium, & - - - - - cujusque clari operis capacia ingenia in similitudinem & temporum & profectuum semetipsa ab aliis separaverunt? Quod latius postea acutissimus scriptor exemplis adductis, demonstrat. Cur ut recentiora addam exempla, in Anglia NEWTONUS Matheseos & Physicæ, in Svecia LINNÆUS Historiæ Naturalis studio suæ quisque nationis animos inflammaverit? Explicatur nempe hinc, cur unus aliquis vir in sua arte insignis, & entusiasmo quasi ejus urgendæ quodam, ex quacunque causa, correptus (sine quo vir aliquis vere magnus in arte sua vix unquam existit, aut existere potest), eam super cæteras omnes, quasi turbine adjutus soleat evehere, & ad suum studium certatim amplectendum ingenia hominum impellere (b). Cujusmodi exemplo quasi infecti, cum uni se studio plurimi tradunt, illudque vehementer urgent, fieri non potest, quin illud incrementa capiat eximia; itaque quamvis hoc sæpe non sine reliquorum

where they are born, should make such a difference in their constitutions." Explicatur hinc, cur v. g. in Italia musica floreant tantopere, tantaque peritissimorum hujus artis Magistrorum proveniat copia, ut toti Europæ sufficere symphoniarum præfectos et musicos valeat?

(b) Accedit, quod cum lumina hæc litterarum, haud vulgaria præstando, soleant famam singularem honoresque consequi, eorundem acquirendorum quasi prospectus, studia excitet hominum, ad eadem vestigia alacriter persequenda. Præ summo quo suam scientiam complecti solent affectu, qui in illa excellunt, sæpe contemptim de aliis litteris sentiunt; injuste hoc quidem: sed condonandum illis est, quod ex eodem fonte fluat vehemens studium quo suæ scientiæ adeo feliciter promoveant incrementa.

quorum studiorum nimio neglectu contingat, non murmuremus interim, sed lato feramus animo, & expectemus donec his benignæ suæ vices redeant, & alius aliquis vir magnus exsurgat, eundem ad hæc urgenda ardorem adferens atque excitans. Vehementiori autem huiusmodi enato impetu, scientiarum limites, per interval-
la quasi, longius brevi tempore protenduntur, quam integris postea seculis. Enthusiasmus autem talis diu vigere nequit, sed mox subsidit rursus & ingeniorum languescit ardor, ut vires hominum post febrem vehementiorem. Tales vero cum emicant viri, nati ad artium pomœria dilatanda, observandi sunt diligenter & colendi, ut dona providentiæ eximia, ac oleum igni eorum affundendum largiter.

